

ปกิณกะ

พจนานุกรมศัพท์สิ่งแวดล้อม อักษร F

คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์สิ่งแวดล้อม ราชบัณฑิตยสถาน*

fabric filter เครื่องใยกรอง น. อุปกรณ์ดักอนุภาคของแข็งที่ปะปนอยู่ในแก๊สโดยการกรองผ่านเส้นใยระหว่างใช้งานต้องกำจัดอนุภาคที่เกาะติดบนใยกรอง เป็นระยะๆ โดยการเขย่าหรือพ่นอากาศย้อนทางให้อนุภาคหลุดและตกลงในถังรวบรวมเพื่อนำไปกำจัดต่อไป มีความหมายเหมือนกับ *bag house filter*

facilitation การเอื้อความสะดวก น. การเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมโดยชนิดพันธุ์ก่อนหน้าในกระบวนการทดแทน เพื่อให้ชนิดพันธุ์ที่มาทีหลังเกิดหรืออยู่ได้ง่ายขึ้น

facilitation theory ทฤษฎีการเอื้อความสะดวก น. ทฤษฎีการทดแทนในสังคมพืช โดยสมมติฐานว่า การทดแทนของชนิดพันธุ์เกิดขึ้นเพราะว่าชนิดพันธุ์ที่คงอยู่ ณ เวลาหนึ่งๆ จะมีส่วนในการทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแหล่งที่อยู่อาศัยของมันเองให้เหมาะสมน้อยลงต่อมันเอง แต่เหมาะสมมากขึ้นสำหรับชนิดพันธุ์อื่นๆ ซึ่งในที่สุดจะเข้ามาทดแทนมันได้

facultative -ปรับตัวได้ ว. ที่ปรับตัวให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ภายใต้สภาวะที่แตกต่างกันได้ เช่น สิ่งมีชีวิตที่ดำรงอยู่ในสภาวะมีออกซิเจนหรือสภาวะไร้ออกซิเจน บางชนิดสามารถดำรงชีวิตได้ในสภาวะทั้ง ๒ แบบนี้

facultative parasite ตัวเบียนปรับตัวได้ น. สิ่งมีชีวิตที่สามารถดำรงชีวิตอยู่โดยได้รับสารอาหารจากสิ่งมีชีวิตที่เนาเปื่อยย่อยสลายแล้ว แต่จะดำรงชีวิตอยู่แบบปรสิตภายใต้บางสภาวะเท่านั้น

facultative -ปรับตัวได้ ว. ที่ปรับตัวให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ภายใต้สภาวะที่ไม่เหมาะสม เช่น สภาวะมีออกซิเจนหรือสภาวะไร้ออกซิเจน สิ่งมีชีวิตบางชนิดสามารถดำรงชีวิตในสภาวะทั้ง ๒ แบบนี้ได้

faecal Streptococcus สเตรปโตค็อกคัส ในอุจจาระ น. กลุ่มแบคทีเรียทรงกลมแกรมบวกที่พบในลำไส้ของสัตว์เลือดอุ่น ใช้เป็นดัชนีชี้วัดคุณภาพน้ำทางจุลชีววิทยา ว่ามีการปนเปื้อนอุจจาระสัตว์เลือดอุ่นในน้ำหรือไม่

fair weather cloud มีความหมายเหมือนกับ *cumulus*

fall equinox สารทวิษุวัต น. วิษุวัตเกิดในฤดูใบไม้ร่วง

fallout ๑. ฝุ่นกัมมันตรังสี น. อนุภาคกัมมันตรังสีที่ตกลงสู่พื้นโลก เช่น หลังการระเบิดนิวเคลียร์

๒. อนุภาคนก น. อนุภาคที่ตกสะสมในบรรยากาศ

fanning สายคว้นรูปพัด น. กลุ่มคว้นที่ปล่อยออกจากปล่องอย่างต่อเนื่อง โดยมีการกระจายตัวในแนวดิ่งน้อย เนื่องจากสภาพอากาศด้านบนและด้านล่างของกลุ่มคว้นอยู่ในภาวะอุณหภูมิผกผัน

farm forestry วนเกษตร น. มีความหมายเหมือนกับ *agroforestry*

*ศ.ดร.เปี่ยมศักดิ์ เมณะเสวด กรรมการที่ปรึกษา, ศ.ดร.นพ.สมชัย บวรภิตติ ประธานกรรมการ, ศ.ดร.กาญจนา นาคสกุล กรรมการ, รศ.ดร.ชัยพันธุ์ รักวิจัย กรรมการ, ศ.ดร.ทรงพล สุขกิจบำรุง กรรมการ, ดร.ทวี กุศลกาญจนากุล กรรมการ, นางนิตานาถ สติรกุล กรรมการ, ดร.เบญจลักษณ์ กาญจนเศรษฐ์ กรรมการ, นางปาริชาติ หาญเรืองเดช กรรมการ, ศ.ดร.นพ.พรชัย สิทธิศรีณย์กุล กรรมการ, นายพรพรา ไพรงาม กรรมการ, นางพรทิพย์ ปันเจริญ กรรมการ, นายไพฑูรย์ วรรณพงษ์ กรรมการ, นางกษิรินทร์ แสงให้สุข กรรมการ, ดร.วิเทศ ศรีเนตร กรรมการ, นางสาวสมทรง สกุลดนาค กรรมการ, ศ.นพ.สมพล พงศ์ไทย กรรมการ, ศ.ดร.สนิท อักษรแก้ว กรรมการ, ศ.นพ.สาโรจน์ วรรณพุกษ์ กรรมการ, ผศ.ดร.สิทธิพงษ์ ดิลกวนิช กรรมการ, รศ.ดร.อรรณณ ศิริรัตน์พิริยะ กรรมการ, รศ.ดร.อนุชาติ พวงสำลี กรรมการ, ผศ.เอื้อมพร มัชฌิมวงศ์ กรรมการ

fast fission การแตกตัวโดยนิวตรอนเร็ว น. กระบวนการให้พลังงานจากปฏิกิริยาที่นิวเคลียสของธาตุขนาดใหญ่ เช่น ยูเรเนียม พลูโทเนียม แตกตัวเป็นนิวเคลียสของธาตุขนาดเล็ก เช่น แบเรียม จากการยิงของอนุภาคที่มีพลังงานเพียงพอ เช่น นิวตรอนที่มีพลังงานจลน์สูงกว่า ๑.๕ เมกะอิเล็กตรอนโวลต์ (MeV) เข้าชนนิวเคลียสของธาตุใหญ่ให้แบ่งตัวออกเป็น ๒-๓ ส่วน

fast reactor เครื่องปฏิกรณ์นิวตรอนเร็ว น. เครื่องปฏิกรณ์สำหรับการทำปฏิกิริยานิวเคลียร์แบบฟิชชันจากการเข้าชนของอนุภาคนิวตรอนที่มีพลังงานจลน์สูง

fat-soluble -ละลายในไขมัน ว. ที่เกิดกับสารอินทรีย์ประเภทที่ละลายและสะสมในไขมันได้ ละลายในน้ำได้น้อยมากหรือไม่ละลาย

fault รอยเลื่อน น. รอยแยกที่ปรากฏบนชั้นหินเปลือกโลก; รอยเลื่อนที่ปรากฏบนพื้นดินมักมีแนวเกือบตรงหรือโค้งเล็กน้อยก็ได้ อาจใช้เข็มทิศเล็งตามร่องรอยได้ง่าย

fault line แนวรอยเลื่อน น. บริเวณรอยเลื่อนที่ปรากฏบนชั้นหินเปลือกโลก

fauna สัตวชาติ, พรรณสัตว์ น. สัตว์ต่างๆ ในบริเวณพื้นที่ หรือในทางธรณีวิทยาระยะเวลาเดียวกัน มักใช้คู่กับพรรณพืช (flora)

faunal collapse การล่มสลายของพรรณสัตว์ น. ภาวะการสูญพันธุ์ของสัตว์ ไม่ว่าชนิดเดียวหรือหลายชนิด

FBA (furnace bottom ash) เอฟบีเอ (เถ้าหนักก้นเตา) น. ดู *furnace bottom ash (FBA)*

FBC (fluidized bed combustion) เอฟบีซี (การเผาไหม้บนฐานสภาพของไหล) น. ดู *fluidized bed combustion (FBC)*

FBR (fluidized bed biofilm reactor) เอฟบีอาร์ (ถังปฏิกิริยาฟิล์มชีวภาพแบบฐานสภาพของไหล) น. ดู *fluidized bed biofilm reactor (FBR)*

feedstock energy พลังงานวัตถุดิบ น. พลังงานความร้อนที่มาจากการเผาไหม้วัตถุดิบในกระบวนการผลิต ที่ไม่ได้นำมาใช้เพื่อเป็นแหล่งพลังงานของการผลิต

fen peat ถ่านหินเลนที่ลุ่ม น. ถ่านหินเลนชนิดหนึ่ง เกิดในบริเวณที่ลุ่มที่มีซากพืชตายทับถมกันอยู่ภายใต้ภาวะกีดกัน มีการสะสมของน้ำในพื้นที่ และพืชมีอัตราการเจริญเติบโตสูงกว่าการสลายตัว

fermentation การหมัก น. การย่อยสลายสารอินทรีย์โดยสิ่งมีชีวิต โดยเฉพาะการย่อยสลายคาร์โบไฮเดรตภายใต้สภาวะไร้ออกซิเจนจากจุลินทรีย์ ผลผลิตที่เกิดขึ้นคือพลังงานและแก๊ส เช่น การหมักย่อยของยีสต์ในการผลิตแอลกอฮอล์ได้แก๊สคาร์บอนไดออกไซด์และเอทิลแอลกอฮอล์ นอกจากนี้ยังพบผลผลิตอื่นๆ ในกระบวนการหมักย่อยด้วยจุลินทรีย์กลุ่มอื่น เช่น แก๊สมีเทน กรดแลกติก

FGD (flue gas desulphurization) เอฟจีดี (การลดกำมะถันควันแก๊ส) น. ดู *flue gas desulphurization (FGD)*

field capacity ความจุสนาม, ความจุความชื้นสนาม น. ระดับความชื้นของดินที่ยังเหลืออยู่หลังจากที่ดินอิ่มตัวด้วยน้ำ แล้วไม่มีการไหลของน้ำด้วยอิทธิพลของแรงโน้มถ่วง ความชื้นที่มีอยู่นี้พืชสามารถใช้ประโยชน์ได้

filament ๑. เส้น, สาย, ใย, สายเซลล์ น. ลักษณะโครงสร้างที่คล้ายเส้นด้าย เช่น เซลล์ของสาหร่าย
๒. ก้านชูอับเรณู น. ก้านเกสรเพศผู้ของดอกไม้

filter feeders ตัวกินโดยการกรอง น. สิ่งมีชีวิตที่มีการกินสิ่งมีชีวิตขนาดเล็กที่อยู่ในน้ำหรือในอากาศโดยการดักสิ่งมีชีวิตขนาดเล็กเหล่านั้นออกจากสิ่งแวดล้อมรอบตัวด้วยวิธีการกรอง เช่น หอย กุ้ง ใช้วิธีการสูบน้ำเข้าตัวและกรองแพลงก์ตอนที่อยู่ในน้ำไว้ก่อนปล่อยน้ำที่เหลือออกจากตัวผ่านทางเหงือก

filtration การกรอง น. กระบวนการแยกของแข็งออกจากของเหลวโดยการกรองผ่านวัสดุที่มีรูพรุน เพื่อแยกสารแขวนลอยหรือของแข็งออกจากของเหลว

first law of thermodynamics กฎข้อแรกของเทอร์โมไดนามิกส์ น. พลังงานไม่สามารถถูกสร้างขึ้น (เพิ่มขึ้น) หรือทำลายลง (ลดลง) ได้ แต่มันสามารถเปลี่ยนแปลงรูปแบบหนึ่งไปสู่อีกรูปแบบหนึ่งได้ เช่น การเปลี่ยนพลังงานไฟฟ้าไปเป็นพลังงานความร้อน พลังงานจากปฏิกิริยาเคมีหรือนิวเคลียร์ไปเป็นพลังงานไฟฟ้า

fission bombระเบิดแตกนิวเคลียส น. ระเบิดที่เกิดจากปฏิกิริยาแตกนิวเคลียสของธาตุหนัก เช่น ยูเรเนียม พลูโทเนียม เมื่อถูกชนด้วยนิวตรอน

fixed duneเนินทรายคงสภาพ น. เนินทรายมักพบตามชายฝั่งทะเล คงสภาพจากการที่พืชขึ้นปกคลุม

flammable -ไวไฟ ว. ที่ติดไฟได้ง่ายและรวดเร็ว เป็นสมบัติข้อหนึ่งของสารในกลุ่มสารอันตราย จึงห้ามเก็บสารที่มีสมบัติไวไฟใกล้เปลวไฟ

flare ไฟปากปล่อง น. เปลวเพลิงที่ปลายปล่อง เกิดจากการเผาแก๊สเหลือทิ้งของโรงกลั่นน้ำมัน หรือแก๊สที่เกิดจากการฟังกลบขยะ

flash colors สีวาบ น. สีที่วาบบนตัวสัตว์บางชนิดพันธุ์ขณะหลบหนีผู้ล่า หรือลวงให้ผู้ล่าเข้าใจว่าเหยื่อหนีไปแล้ว

flash point จุดวาบไฟ น. อุณหภูมิต่ำสุดที่เชื้อเพลิงเหลวเริ่มเป็นไอระเหย ทำให้ลุกไหม้ได้แบบชั่วแวบเดียว

flocculation การเกาะกลุ่มตะกอน น. การที่สารแขวนลอยในระบบบำบัดน้ำและน้ำเสียจับตัวเป็นก้อนหลังจากการทำลายเสถียร

flood alleviation schemes แผนบรรเทาอุทกภัย น. แผนวิศวกรรมป้องกันและลดการเกิดน้ำท่วมของแม่น้ำและตลิ่ง

flood banks ผนังป้องกันน้ำท่วม น. ดู *artificial levees*

flood irrigation การชลประทานแบบผืนน้ำ น. การผืนน้ำจากแม่น้ำเข้าสู่พื้นที่กว้างใหญ่ เป็นวิธีที่ใช้กันมากในประเทศกำลังพัฒนา

flood meadow ทุ่งน้ำท่วม น. ดู *water meadow*

flood น้ำท่วม น. ๑. การไหลของน้ำบนแผ่นดินบริเวณใดบริเวณหนึ่งเป็นครั้งคราว เนื่องจากฝนตกหนักหิมะละลาย ปรากฏการณ์เอลนีโญ และลานียา ซึ่งมีผลต่ออุณหภูมิและปริมาณฝนในเขตศูนย์สูตร รวมทั้งการตัดไม้ทำลายป่า มีผลทำให้น้ำบ่าลงมาจากที่สูง

๒. น้ำหลาก

floodplain ที่ราบน้ำท่วมถึง น. พื้นที่ราบต่ำริมแม่น้ำ เกิดจากการสะสมตัวของตะกอนที่มากับกระแสน้ำระหว่างการเกิดน้ำท่วม

flora พืชพรรณ น. พืชต่างๆ ในบริเวณพื้นที่หรือในระยะเวลาเดียวกัน มักใช้คู่กับพรรณสัตว์ (fauna)

flow movement การเคลื่อนแบบไหล น. การเคลื่อนไหลของมวลแบบที่เร็วกว่าการคลาน โดยมีน้ำล้นเหลือเข้ามาเกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น ๔ ประเภท ตามลักษณะของมวลที่เป็นองค์ประกอบหลัก คือ โคลน-ไหล ดินไหล เศษหินไหล และหิมะ/น้ำแข็งไหล

flue gas desulfurization (FGD) การลดกำมะถันในแก๊ส (เอฟจีดี) น. กระบวนการกำจัดแก๊สซัลเฟอร์ไดออกไซด์ก่อนที่จะระบายออกสู่บรรยากาศภายนอก วิธีที่นิยม คือ การฟั่นละอองสารละลายต่าง เช่น สารละลายโซเดียมซัลเฟตไปทำปฏิกิริยากับแก๊สซัลเฟอร์ไดออกไซด์ในกระแสวนอากาศ

flue ปล่อง น. ปล่องหรือช่องทางให้อากาศระบายออกสู่บรรยากาศ

flue gas แก๊สปล่องไฟ น. แก๊สที่ระบายออกมาทางปล่องหรือช่องระบายไอเสีย

fluff ปุย น. วัสดุลักษณะใยฟู เช่น ชิ้นส่วนของยางรถยนต์ ชิ้นส่วนของพลาสติก หรือชิ้นส่วนของพรมที่ย่อยเป็นชิ้นเล็ก ๆ เพื่อนำไปปรับใช้ใหม่ ปัจจุบันได้นำชิ้นส่วนเหล่านี้ไปใช้เป็นเชื้อเพลิงในเตาเผา

fluidized bed ฐานสภาพของไหล น. ฐานที่ปูพื้นด้วยสารที่มีสภาพเฉื่อย เช่น ทราย ถั่ว ซึ่งสารจะถูกกวนให้เคลื่อนไหลด้วยการพ่นลมจากด้านใต้ของฐานขึ้นมา มักนำไปใช้ในกระบวนการเผาไหม้เชื้อเพลิงเกรดต่ำ และการคัดแยกของที่อยู่ปะปนกัน เช่น คัดแยกโลหะที่ปนอยู่กับพลาสติก

fluidized bed biofilm reactor (FBR) ถังปฏิกิริยาฟิล์มชีวภาพแบบฐานสภาพของไหล (เอฟบีอาร์) น. ถังปฏิกิริยาที่มีแบคทีเรียเจริญเติบโตอยู่บนผิวอนุภาคขนาดประมาณ ๑ มิลลิเมตร (เช่น เม็ดทราย) ลักษณะคล้ายฟิล์มบางๆ เคลือบอยู่บนผิวของอนุภาคนั้น

fluorescence การวาวแสง น. การเกิดแสงของสารบางชนิดโดยไม่อาศัยความร้อน แต่อาศัยพลังงานรูปอื่น เช่น รังสีเอกซ์ รังสีอัลตราไวโอเลต และสารจะหยุดการเปล่งแสงทันทีเมื่อหยุดการให้พลังงาน

- flux** ฟลักซ์ น. (๑) ปริมาตรการไหลต่อพื้นที่ต่อเวลา (๒) อัตราป้อนของแข็งต่อหน่วยพื้นที่ มีหน่วยเป็นกิโลกรัมต่อตารางเมตร-วัน (๓) อัตราการเคลื่อนย้ายพลังงานหรือสสารจากแหล่งรวมหนึ่งไปยังแหล่งรวมอื่น; อัตราการเคลื่อนที่ของสารหรือพลังงานต่อหน่วยพื้นที่
- fly ash** เถ้าลอย, เถ้าปลิว น. อนุภาคแข็งที่เป็นเถ้าจากการเผาไหม้ และมีน้ำหนักเบามากจึงลอยขึ้นมากับแก๊สปล่องไฟ บางส่วนของเถ้าอาจมีเชื้อเพลิงที่ยังไม่เผาไหม้และมีสารมลพิษปะปนมาด้วย
- FOE** เอฟโออี น. ตัวย่อของ Friends of the Earth
- fog bow** รุ้งหมอก, รุ้งขาว น. ปรากฏการณ์ธรรมชาติเห็นคล้ายรุ้งกินน้ำ ต่างกันตรงที่เป็นโค้งสีขาวแทนที่แยกเป็น ๑ สี เหตุเนื่องจากละอองไอน้ำในอากาศในบริเวณที่เกิดรุ้งหมอกมีขนาดเล็กกว่า ๐.๐๕ มิลลิเมตร จึงกลายสภาพเป็นหมอก
- fog showers** ละอองหมอก น. ปรากฏการณ์ธรรมชาติเกิดบริเวณภูเขาที่อยู่สูงกว่าฐานเมฆ เมื่อเมฆเคลื่อนตัวผ่านมาถึงบริเวณนี้ในขณะมีสภาวะอากาศเย็นยิ่งยวด ไอน้ำของก้อนเมฆ (ละอองหมอก) จะจับตัวกับวัตถุขนาดเล็ก เช่น แขนงไม้ กิ่งไม้ กลายเป็นน้ำแข็งค้างอยู่บนสิ่งนั้น
- food chain** โซ่อาหาร น. ลำดับการบริโภคของสิ่งมีชีวิต ซึ่งแต่ละชนิดจะมีการบริโภคลำดับที่ต่ำกว่าเป็นอาหาร
- food chain efficiency** ประสิทธิภาพเชิงนิเวศ น. มีความหมายเหมือนกับ *ecological efficiency*
- food web** สายใยอาหาร น. โซ่อาหารที่มีการเชื่อมโยงกันภายในระบบนิเวศ
- forest** ป่า, ป่าไม้ น. ระบบชีวนิเวศที่ปกคลุมด้วยไม้ยืนต้นที่ช่วยดูดซับแก๊สคาร์บอนไดออกไซด์ซึ่งเป็นแก๊สเรือนกระจกด้วยกระบวนการสังเคราะห์ด้วยแสง
- forest dieback** การตายยอดเป็นป่า น. (๑) การตายของไม้ยืนต้นเป็นบริเวณกว้างโดยไม้ยืนต้นกับโรคหรือแมลงศัตรูพืชซึ่งคาดว่าเกิดจากภาวะมลพิษทางอากาศ; (๒) การตายของไม้ยืนต้นและไม้พุ่มเป็นบริเวณกว้าง เกิดจากโรคพืชชนิดหนึ่งที่ทำให้พืชเหี่ยวเฉา โดยเริ่มจากยอดลงสู่ราก อาจทำให้พืชนั้นๆ ตายได้ เนื่องจากสภาวะแวดล้อมไม่เหมาะสม เช่น ดินขาดธาตุอาหาร น้ำและเกินไปหรืออาจเกิดจากเชื้อแบคทีเรียหรือเชื้อราก็ได้
- forest floor** ๑. พื้นป่า น. ระดับพื้นดินในป่า ๒. ชั้นอินทรีย์วัตถุ น. พื้นผิวของดินรวมทั้งเศษซากที่ปกคลุมในระบบนิเวศป่า
- forestry** วนศาสตร์ น. วิชาว่าด้วยการจัดการและการใช้ประโยชน์ป่า
- fossil diagenesis** กำเนิดรูปแบบซากดึกดำบรรพ์ น. การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในระหว่างเวลาที่ซากอินทรีย์สารกำลังกลายสภาพเป็นซากดึกดำบรรพ์สืบเนื่องจากปัจจัยต่างๆ เช่น ความกดอากาศ อุณหภูมิ
- fossil fuel** เชื้อเพลิงจากซากดึกดำบรรพ์ น. เชื้อเพลิงจากซากอินทรีย์สารที่มีปริมาณคาร์บอนและไฮโดรเจนมาก ที่ทับถมกันเป็นเวลานานตามเปลือกโลกหรือใต้ผิวโลก จนกลายสภาพเป็นถ่านหิน น้ำมัน และแก๊สธรรมชาติ พลังงานจากเชื้อเพลิงชนิดนี้อาศัยกระบวนการเติมออกซิเจนแก่คาร์บอนกลายเป็นแก๊สคาร์บอนไดออกไซด์และไฮโดรเจนกลายเป็นน้ำ
- fragile ecosystem** ระบบนิเวศเปราะบาง น. ระบบนิเวศที่มีความอ่อนไหวต่อการรบกวนโดยธรรมชาติหรือโดยต้นเหตุจากมนุษย์ ตัวอย่างเช่น ป่าฝนเขตร้อนซึ่งเสียสมดุลธรรมชาติง่าย
- free atmosphere** บรรยากาศปลอดการเสียด น. บรรยากาศที่อยู่เหนือขึ้นไปจากช่วงชั้นที่การเคลื่อนไหวของอากาศถูกเสียดทานจากพื้นผิวโลก
- free radical** อนุมูลอิสระ, อนุมูลเสรี น. โมเลกุลหรือส่วนหนึ่งของโมเลกุลที่มีอิเล็กตรอนขาดคู่ ตั้งแต่ ๑ ตัวขึ้นไป
- freezing point** จุดเยือกแข็ง น. อุณหภูมิที่ซึ่งสารเปลี่ยนสถานะจากของเหลวกลายเป็นของแข็ง ณ ความดันหนึ่ง
- freshwater** -น้ำจืด ว. เกี่ยวข้องกับหรือการอยู่ในน้ำที่มีโซเดียมคลอไรด์ละลายน้อยกว่า ๐.๕ ส่วนต่อพันส่วน เช่น แม่น้ำ บ่อ ทะเลสาบ
- friction layer** ชั้นการเสียด น. บรรยากาศในช่วงชั้นที่การเคลื่อนไหวของอากาศถูกเสียดทานจากพื้นผิวโลก

Friends of the Earth (FOE) มิตรแผ่นดิน (เอฟโออี) น. องค์กรพัฒนาเอกชนของนักสิ่งแวดล้อมที่ตั้งขึ้นครั้งแรกในประเทศสหรัฐอเมริกาใน ค.ศ. ๑๙๗๐ โดย เดวิด บราวเวอร์ ต่อมาใน ค.ศ. ๑๙๗๑ ได้เปิดสาขาแรกที่ประเทศสหราชอาณาจักร โดยมีผู้อำนวยการชื่อ เกรแฮม เชียเลอร์ และปัจจุบันนี้มีสาขาขององค์กรนี้ในประเทศต่างๆ ประมาณ ๓๐ ประเทศ โดยแต่ละสาขามีการบริหารจัดการองค์กรอย่างอิสระ ทั้งนี้องค์กรนี้มีจุดมุ่งหมายในการสร้างแรงกดดันทางการเมืองผ่านการณรงค์หรือกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น ในการจัดการปัญหามลพิษ การอนุรักษ์สัตว์ป่า และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ

frontal depression พายุดีเปรสชันแบบแนวปะทะอากาศ น. มีความหมายเหมือนกับ *depression* ๒

frontal rain ฝนแบบแนวปะทะอากาศ น. มีความหมายเหมือนกับ *cyclonic rain*

fuel cell เซลล์เชื้อเพลิง น. (๑) อุปกรณ์กำเนิดไฟฟ้ากระแสตรงจากกระบวนการออกซิเดชันของเชื้อเพลิงในปฏิกิริยาไฟฟ้าเคมี
(๒) เซลล์เชื้อเพลิงที่พลังงานทางเคมีถูกเปลี่ยนเป็นพลังงานไฟฟ้าโดยตรง เช่น แก๊สไฮโดรเจน ๑ โมเลกุล ถูกออกซิไดส์ในปฏิกิริยาไฟฟ้าเคมีกลายเป็นน้ำ ๑ โมเลกุล และอิเล็กตรอน ๒ ตัว การไหลของกระแสอิเล็กตรอนทำให้เกิดกระแสไฟฟ้า

fuel crops พืชเชื้อเพลิง น. มีความหมายเหมือนกับ *energy crops*

fuelwood ฟืน น. ท่อนไม้ นำมาใช้เป็นเชื้อเพลิงในการหุงต้มและให้ความร้อนในบ้านเรือน ความต้องการฟืนในประเทศโลกที่สามมีมากกว่าปริมาณที่จัดหาได้ ทำให้เกิดภาวะวิกฤตฟืน

fugitive species ชนิดพันธุ์หลบหลีก น. ชนิดพันธุ์ที่มักออกจากถิ่นที่อยู่เดิม เนื่องจากการต่อสู้แย่งชิงทรัพยากรที่ใช้ร่วมกันในการดำรงชีวิตระหว่างชนิดพันธุ์ต่างๆ ในถิ่น

fume ไอ น. อนุภาคของแข็งในอากาศ เกิดจากการควบแน่นของไอโลหะ มีขนาดเล็กกว่า ๑ ไมครอนเมตร

fume fever ไข้ไอพิษ น. ไข้เกิดจากไอพิษ เช่น ไข้ไอโลหะ

fumigation การรม น. กลุ่มควันที่ปล่อยออกจากปล่องอย่างต่อเนื่อง (*plume*) อยู่ในลักษณะที่การกระจายตัวในแนวดิ่งด้านบนของกลุ่มควันมีน้อยเนื่องจากสภาพอากาศอยู่ในภาวะอุณหภูมิผกผันทั้งด้านบนของกลุ่มควัน กลุ่มควันจึงถูกกักให้เคลื่อนตัวลงด้านล่าง

fundamental niche วิถีชีวิตพื้นฐาน น. บทบาทหรือหน้าที่ใหญ่ที่สุดเมื่อสิ่งมีชีวิตสามารถเข้าครอบครองถิ่นที่อยู่ที่ไม่มีการแข่งขันหรือถิ่นที่ไม่มีสิ่งมีชีวิตอื่นๆ ที่ต้องมีปฏิสัมพันธ์กันร่วมอยู่ด้วย

fungicide สารฆ่ารา น. สารเคมีหรือสารประกอบที่ออกฤทธิ์ฆ่ารา ใช้สำหรับการควบคุมโรคที่เกิดจากเชื้อรา

fungistatic -ยับยั้งการติดเชื้อรา ว. เกี่ยวกับการยับยั้งการเจริญของเชื้อรา โดยไม่มีผลในการฆ่า

furan ฟูแรน น. สารประกอบอินทรีย์ที่มีคาร์บอนไฮโดรเจน และออกซิเจน พบได้ตามธรรมชาติ เช่น น้ำมันจากไม้ และแกลบ สารนี้จะละลายในน้ำได้น้อย แต่ละลายในแอลกอฮอล์ได้ดี เป็นอันตรายต่อมนุษย์ บางอนุพันธ์นำมาใช้เป็นสารฆ่าแมลงที่เร็ว และใช้ในอุตสาหกรรมน้ำหอม และไฟเบอร์สังเคราะห์

furnace bottom ash (FBA) ถ่านหนักกันเตา (เอฟบีเอ) น. ถ่านจากการเผาถ่านหินละเอียด (*pulverized coal*) ที่ใช้เป็นเชื้อเพลิงในโรงงานผลิตไฟฟ้าจากถ่านหิน ถ่านส่วนนี้ใหญ่ขนาดเม็ดทรายถึงเม็ดกรวด จึงตกค้างอยู่กันเตาเผาไม่ลอยออกไปทางปล่องควัน สมัยก่อนเป็นของเหลือทิ้ง แต่ปัจจุบันนำไปใช้ประโยชน์เป็นวัสดุก่อสร้าง เช่น อิฐ ปูนซีเมนต์

furnace เตาความร้อนสูง, เตาเผา, เตาหลอม, เตาหลุง น. เตาที่ทำด้วยวัสดุทนความร้อน ใช้สำหรับเผาหลอม หรือหลุงวัสดุต่างๆ ที่อุณหภูมิสูงมาก

fusion bombระเบิดหลอมนิวเคลียส น. ระเบิดที่เกิดจากปฏิกิริยาหลอมนิวเคลียสของธาตุเบา เช่น ไฮโดรเจน ไดนิวเคลียสของธาตุใหม่ที่หนักกว่าเดิมและมีเสถียรภาพมากขึ้น เมื่อเทียบกับระเบิดที่เกิดจากปฏิกิริยาแตกนิวเคลียสพบว่า ระเบิดที่เกิดจากปฏิกิริยาหลอมนิวเคลียสให้พลังงานมากกว่า

fusion, nuclear การหลอมนิวเคลียส น. มีความหมายเหมือนกับ *fusion bomb*